

NORMATIVNI I NEKI DRUGI FAKTORI KOJI UTJEČU NA VJERODOSTOJNOST ISKAZA VJEŠTAKA

Pregledni naučni rad

Petar VEIĆ

Sažetak

Inspiracija za rad i problem(i) koji se radom oslovljava(ju): Dugogodišnje stručno praćenje sudjelovanja vještaka u kaznenom postupku.

Ciljevi rada (znanstveni i/ili društveni): Predmetno istraživanje imalo je za cilj istražiti samo neke faktore koji utječu na vjerodostojnost iskaza vještaka u kaznenom postupku osobito imajući u vidu sumnje koje može izazivati pozicioniranost najjače ustanove koja se bavi vještačenjem u policiji s jedne strane i nastojanja da se pribavljanje nekih dokaza, koji su u nas tradicionalno povjereni državnom odvjetniku u sudu, prepusti policiji.

Metodologija / Dizajn: U radu su korištene pravno dogmatska, povijesna, analitička, komparativna i druge metode.

Ograničenja istraživanja/rada: Nedostatak empirijskih istraživanja o važnosti iskaza vještaka kao dokaza u kaznenom postupku.

Rezultati / Nalazi: 1. Normativni ustroj za podobnost osobe za vještaka u RH ne propisuje "obrazovni" profil kao kvalifikaciju za vještaka 2. Sudska praksa oprezno prati suspektost vještačenja u sklopu Ministarstva unutarnjih poslova kada je optuženik zaposlenik tog Ministarstva. 3. Novija nastojanja EU naglašavaju poziciju policije u kaznenom postupku što je u neskladu sa sudskom praksom opisanom pod 2.

Generalni zaključak: Normativni ustroj bi trebao jasno propisati obrazovni profil za vještaka i odrediti kada je određena osoba nesposobna za vještačenje, a kada je samo suspektna.

Opravdanost istraživanja / rada: Iskaz vještaka u kaznenom postupku je važan dokaz kojega opterećuju razmatrani problemi pa to opravdava istraživanje.

Ključne riječi

dokaz, vještačenje, kriminalističko ispitivanje, policija.

1. UVOD

Normativno određenje vještaka naglašava da je to „osoba koja raspolaže određenim stručnim znanjem ili vještinom“ koja je pozvana da za potrebe određenog službenog postupka o određenoj činjenici iznese svoj nalaz i mišljenje. Osoba o kojoj je riječ može biti fizička osoba koja djeluje samostalno ili u sklopu određene ustanove. Kada djeluje u sklopu određene ustanove onda je pitanje do koje mjere osoba određene struke može biti ovisna o utjecaju rukovodećeg osoblja takve institucije koje radi vjerodostojnosti nalaza i/ili mišljenja mora supotpisati takve akte. Ustanova u kojoj je osoba određene struke zaposlenik može biti specijalizirana za obavljanje vještačenja ili može biti namijenjena nekim drugim poslovima, ali zaposlenici mogu biti specijalisti koji mogu odgovoriti na ona pitanja koja zanimaju sud u nekom od službenih postupaka.

Aktualna kretanja u području kaznenog postupnog prava s jedne strane naglašavaju položaj policije, a s druge strane pozicioniranost ustanove koja obavlja vještačenja u okvirima policije i dalje ostaje suspektna.

Predmet su razmatranja u ovome radu faktori koji su normativno istaknuti, kao i oni koji to nisu, a koji mogu utjecati na vjerodostojnost iskaza vještaka u kaznenom postupku, te rješenja koja naglašavaju ulogu policije u kaznenom postupku, a koja su rezultat novijeg razvoja. Polazište razmatranja je normativno stanje i praksa u RH.

U tu je svrhu rad podijeljen u sljedeće dijelove:

- a) značenje iskaza vještaka u suvremenom kaznenom postupku;
- b) normativna uređenost stručnog profila vještaka u kaznenom postupku;
- c) odnos kriminalističkog ispitivanja i vještačenja;
- d) ustanove koje obavljaju poslove vještačenja i njihova pozicioniranost u policiji;
- e) vjerodostojnost iskaza vještaka kao normativni pojam;
- f) poredbeni prikaz;
- g) novija nastojanja afirmacije policije u kaznenom postupku;
- h) zaključak.

2. ZNAČENJE ISKAZA VJEŠTAKA U SUVREMENOM KAZNENOM POSTUPKU

Vještačenje je postupovna radnja kojom se utvrđuju ili razjašnjavaju činjenice na temelju posebnog izvanpravnog znanja, iskustva ili umijeća. To je uvijek postupovna radnja u okviru koje se vrši znanstvena ili stručna interpretacija materijalnih činjenica, materijalnog činjeničnog supstrata, promjena, okolnosti i sl., bez obzira o kojoj se fazi postupka radi. Riječ je o primjeni znanstvenih, stručnih ili iskustvenih načela i metoda na činjenično stanje koje predstavlja predmet vještačenja vještaka kao osobe koja raspolaže posebnim stručnim znanjem ili umijećem (Pavišić, Modly i Veić, 2006, s. 496).

Stavovi kaznenopravne znanosti imaju temeljno značenje za teorijsku razradu konkretnih postupaka, a unutar njih, primjenu pravila kriminalistike u operativnoj i istražnoj praksi. Pravila kriminalistike daju postupovnoj formi (pravnom okviru) stvaran, iskustveni, životni sadržaj. Kriminalistika u svojim okvirima istražuje i stvara obrasce (modele) taktičkih, tehničkih i metodičkih načina postupanja kojima se oživotvoruju postupovne radnje.

Sagledavajući povijesna stajališta o značenju iskaza vještaka u kaznenom postupku mogu se zamijetiti mnogobrojne zablude. Naime, smatralo se da će razvoj prirodnih i tehničkih znanosti potisnuti personalne dokaze i da će se sudovanje bazirati pretežito na pouzdanijim dokazima. Naspram personalnih dokaza oduvijek postoji nepovjerenje, te je zato upravo prirodno tehnički razvoj otvorio nove mogućnosti koje su se činile spasonosnim (Karas, 2015, str. 104-106).

3. NORMATIVNA UREĐENOST STRUČNOG PROFILA VJEŠTAKA U KAZNENOM POSTUPKU

Znanstvena (stručna) djelatnost vještaka odvija se po pravilima određene struke, znanosti ili umijeća (*lex artis*) (Pavišić et al., 2014, s. 255). Vještak mora povezati razmišljanje po pravilima struke s normativnim pravnim mišljenjem i činjenično znanstvenim kriminalističkim mišljenjem. Kriminalističko mišljenje pomaže da se činjenično stanje utvrdi različitim spoznajnim procesima. Dobro poznavanje pravila kriminalistike potrebno je tim više što je riječ o utvrđivanju činjenica koje imaju rekonstruktivni karakter (Pavišić et al., 2006, s. 497).

Normativno uređenje nužnih uvjeta za vještaka kao i postupak njihova biranja u RH uređen je za potrebe kaznenog postupka u više akata. To je prije svega Zakon o kaznenom postupku,¹ Zakon o sudovima² i Pravilnik o stalnim sudskim vještacima.³

Ono što do određene mjere stvara pomutnju u ocjeni stručnog znanja vještaka je neodređenost normativnog ustroja. Zakon o kaznenom postupku u članku 308. govori o „stručnoj osobi koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem ili vještinom“, dok Pravilnik o stalnim sudskim vještacima određuje trajanje uvođenja osobe u sam postupak vještačenja. Nijedan normativni

¹ V. članke 308 – 328. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014).

² Zakon o sudovima (Narodne novine 28/2013, 33/2015, 82/2015). Za predmetno razmatranje važni su nam članci 125. i 126. stavak 2. Članak 125. određuje pojam stalni sudski vještaci. Stalni sudski vještaci na temelju svoga stručnog znanja pružaju sudu uslugu davanja vještačkog nalaza i mišljenja (vještačenje) kada je to potrebno radi utvrđivanja ili razjašnjenja činjenica koje se utvrđuju u postupku. Članak 126. stavak 2. određuje opće uvjete za stalnog sudskog vještaka. Za stalnog sudskog vještaka može biti imenovana fizička osoba sa završenim odgovarajućim stručnim studijem, preddiplomskim ili diplomskim sveučilišnim studijem. Stalnim sudskim vještakom iznimno se može imenovati i fizička osoba sa završenom srednjom školskom spremom odgovarajuće struke.

³ Pravilnik o stalnim sudskim vještacima (Narodne novine 38/2014). Članak 2. potanje objašnjava kriterije za određivanje stalnih sudskih vještaka. Za stalnog sudskog vještaka može biti imenovana osoba za koju se u postupku imenovanja utvrdi da ispunjava sljedeće uvjete: 1. da je državljanin Republike Hrvatske, državljanin države članice Europske unije ili državljanin države potpisnice Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru, 2. da je zdravstveno sposobna za obavljanje poslova stalnog sudskog vještaka, 3. da je nakon završenog odgovarajućeg studija, odnosno odgovarajuće škole radila na poslovima u struci i to: - najmanje 8 godina – ako je završila diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, - najmanje 10 godina – ako je završila odgovarajući preddiplomski sveučilišni studij ili preddiplomski stručni studij, - najmanje 12 godina – ako je završila odgovarajuću srednju školu, a za pojedinu struku nema odgovarajućeg preddiplomskog sveučilišnog studija ili preddiplomskog stručnog studija, odnosno diplomskog sveučilišnog studija ili specijalističkog diplomskog stručnog studija, 4. da je uspješno završila stručnu obuku, 5. da ima sklopljen ugovor o osiguranju od odgovornosti za obavljanje poslova stalnog sudskog vještaka. Za stalnog sudskog vještaka ne može se imenovati osoba za koju postoje zapreke za prijam u državnu službu.

izvor ne daje odgovor na pitanje mora li stručno znanje osobe biti „školovano znanje“ ili znanje koje je osoba stekla djelomično obrazovanjem, a djelomično interesom za određenim vještačenjem (Marković, 1971, str. 633-653). Da odgovor bude još jasniji, treba postaviti i sljedeće pitanje - može li kriminalist biti prometno tehnički vještak ili može li vještačiti oružje osoba koja nema strojarsko tehničku naobrazbu? To naglašavamo zbog toga što u slučaju kriminaliste u obrazovanju nema odgovarajuće naobrazbe iz matematike odnosno fizike, a u slučaju vještačenja oružja mora biti naobrazba iz područja fizike i anorganske kemije (usp. Bayer, 1972, s. 71). Ono što još više naglašava problem odnosi se na subspecijalnosti u određenim područjima što još više aktualizira postavljeno pitanje.

Postupci i metode koje se koriste kod vještačenja mogu biti i propisane, čak i aktima međunarodnog karaktera, što u ocjeni pouzdanosti takvoga dokaza ima konstitutivni značaj. U pravilu, stvarne mogućnosti glede ocjene nalaza vještaka manje su nego u odnosu na druge dokaze (Pavišić, 2013, str. 717-721).

S obzirom na to da su za vještačenje važna kriminalistička znanja koja vještaci stječu „usmenom predajom“ od „starijih“ vještaka tijekom uvođenja u sam postupak vještačenja, problemi stručnosti vještaka se produbljuju. Kako ne bi bilo zablude, od vještaka ne treba očekivati kriminalističko istraživanje predmeta vještačenja niti sugestije (državnom odvjetniku ili sucu) koje ne proizlaze iz postavljenih pitanja jer to nije njihova zadaća.

Razlikuju li se zahtjevi vještačenja s obzirom na predmet? Razlikovanje jest prije svega normativno jer Zakon o kaznenom postupku propisuje određene obveze kad se provode sudskomedicinska, toksikološka, psihijatrijska i računovodstveno-knjigovodstvena vještačenja. Među navedenim vještačenjima ističu se sudskomedicinska jer su u njihovu normativnom uređenju sadržane brojne smjernice koje obvezuju tijelo postupka kod nalaganja sadržaja vještačenja.

Ima li razloga za vjerovati da se vještaci koji poznaju kriminalistiku upuštaju u ona pitanja koja im nitko ne postavlja odnosno postoji li opasnost za okrivljenike ako vještačenjem hoće objasniti ono što se od njih ne traži, ali oni kao stručne osobe vide drugačije i svestranije probleme u vezi s kojima postupaju? To ne mora uvijek biti samo na štetu okrivljenika.

Govoreći o stručnim osoba, u kaznenom postupku valja ukazati i na stručne osobe kao samostalan pojam koje može angažirati postupovno tijelo. Takvu mogućnost Zakon o kaznenom postupku spominje u članku 222. stavku 3.⁴

Dakle, u navedenim slučajevima tijelo postupka ne traži iskaz stručne osobe kao dokaz u postupku, ali glede prikladnosti propisuje odnosno izjednačava uvjete glede izuzeća sa uvjetima za vještaka. Svrha je upotrebe takve osobe isključivo usmjerivačko savjetodavna. Sama činjenica da se o tome sastavlja zapisnik ne mijenja ništa na stvari jer to mišljenje ne obvezuje nikoga i ono se može uvijek zamijeniti nekim drugim, novim mišljenjem. Treba imati u vidu da ipak to nije bez ikakvog utjecaja kada se analizira sam postupak. Iskaz takve osobe može imati na logičkoj strani snažan utjecaj kao korektivni faktor postupanja određenog postupovnog tijela, ali i kao instrument pri utvrđivanju eventualne odgovornosti.

⁴ Radi razjašnjenja pojedinih tehničkih ili drugih stručnih pitanja koja se postavljaju u svezi s pribavljenim dokazima ili pri poduzimanju dokaznih radnji, državni odvjetnik može zatražiti od odgovarajuće stručne ustanove ili stručne osobe da mu o tim pitanjima dade potrebna objašnjenja o kojima će državni odvjetnik sastaviti zapisnik.

S obzirom na to da je državni odvjetnik ovlašten koristiti stručne osobe nesumnjivo je da je na to ovlaštena i policija u kriminalističkom istraživanju. „Blizina“ policije i Centra za forenzička ispitivanja i vještačenja stvara povoljan ambijent korištenja stručnjaka toga Centra u otkrivanju kaznenih djela. Određena kriminalistička znanja takvih osoba često prelaze one zahtjeve koje može koristiti vještak u postupku.

Policijski službenici kada provode kriminalističko istraživanje imaju široke mogućnosti korištenja osoba određene struke kroz kriminalističko ispitivanje.

Kao dobar put za spajanje kriminalističkih znanja i stručnih znanja određenog područja može se spomenuti područje sudske medicine koja je specijalističko medicinsko područje u kojem su zastupljeni kriminalistički sadržaji.

4. ODNOS KRIMINALISTIČKOG ISPITIVANJA I VJEŠTAČENJA

Nakon jednog lapidarnog prikaza pojma vještačenja nužno je osvrnuti se na rangom niži pojam, a to je kriminalističko ispitivanje.

Navedeni pojam u RH je i u nazivu Centra za forenzična ispitivanja⁵, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“.⁶ Kada se provodi ispitivanje tragova? Je li to procedura na mjestu počinjenja kaznenog djela ili je to neka početna, neformalna, preliminarna aktivnost stručne osobe (ne vještaka jer nema odluke ovlaštenika za vještačenje)? Na to pitanje normativni ustroj ne daje odgovor već on slijedi iz procedure kriminalističkog istraživanja. Uvijek kada je potrebno stručno analizirati neki trag onda kriminalisti traže stručno mišljenje osobe odgovarajuće struke koja može biti funkcionalno i/ili organizacijski na različitim mjestima. Pitanja na koja se traži odgovor povezana su s relevantnošću pronađenih predmeta kao tragova, ali i traženjem definitivnih odgovora na sva ona pitanja koja se mogu postaviti vještaku (Stelfox, 2009, str. 88-89). To može biti, zbog broja tragova i neizvjesnosti odgovora na postavljano pitanje, bez formalne odluke ovlaštenika na traženje vještačenja. To znači da rezultat takve aktivnosti nije vještački nalaz jer ni stručna osoba nije imenovana vještakom. Kakav je postupak ako stručna osoba otkrije bitne podatke za kazneni postupak, a posebice kada se radi se o primjeni destruktivnih metoda ispitivanja te nemogućnosti provođenja istih ispitivanja na predmetu stoga što je uništen. Praksa je da se u svim takvim slučajevima dostavlja nalog za vještačenje i da se takvo ispitivanje „pre-rušava“ u vještačenje, a da stručna osoba tada postaje vještak. Kriminalističko ispitivanje može biti ključno za usmjeravanje kriminalističkog istraživanja i zato je logično da je Centar o kojemu je riječ smješten u Ministarstvu unutarnjih poslova.

Zaključno se mora postaviti pitanje odnosa između kriminalističkog ispitivanja i mišljenja koje daju stručne osobe, a o čemu je bilo govora pod 3. Kriminalističko ispitivanje je više od pukog davanja mišljenja o nekom stručnom pitanju. Ono podrazumijeva i određene stručne preglede,

⁵ Zanimljivo je pitanje zašto se navodi „forenzička ispitivanja“, a ne „kriminalističko ispitivanje“. Kao što je već istaknuto kriminalistika ima na ovima prostorima sadržaj i povijesnu dimenziju. „Amerikanizacija“ pojma je nastala pod utjecajem kriminalističkih serija s jedne strane i nepoznavanja pravog sadržaja kriminalistike onih koji su imali mogućnost odlučivanja. Pojam „forenzički“ u razmatranom nazivu nije pogrešan.

⁶ Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ središnja je ustanova u Republici Hrvatskoj za kriminalistička ispitivanja i vještačenja. Organizacijski je smještena u Ministarstvu unutarnjih poslova.

analize, korištenje u tom smislu tehničkih sredstava. Davanje stručnog mišljenja stručne osobe je djelatnost koja je prigodna, te najčešće temeljena na slici određenog stanja koje je očito bez posebnog istraživanja.

5. USTANOVE KOJE OBAVLJAJU POSLOVE VJEŠTAČENJA I NJIHOVA POZICIONIRANOST U POLICIJI

Kao što je navedeno pod 4. ustanova koja se bavi forenzičkim ispitivanjem i vještačenjem u RH je Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja "Ivan Vučetić". Organizacijski je smještena u Ministarstvu unutarnjih poslova.

U posljednjih je desetak godina postojalo više inicijativa da se taj Centar izmjesti iz Ministarstva. Ideje idu do zagovaranja privatizacije. Paralela za takvo rješenje može se pronaći osobito u SAD-u. U Europi su takve ustanove unutar policije jer je i njihova funkcija prvenstveno usmjerena na efikasnost kriminalističkog istraživanja. Premještanjem Centra efikasnost o kojoj je riječ mogla bi biti ugrožena, odnosno sputavana ako policija ne bi imala mogućnost utvrđivanja prioriteta. Državno odvjetništvo i sud nisu normativno ograničeni na korištenje usluga vještačenja toga Centra, jer postoji cijeli niz vještačenja koje taj Centar ne može obavljati zbog specifičnosti ili opterećenosti pa to obavljaju ustanove i pojedinci izvan njega. Ono što čudi kod razmatranog prijedloga je autizam naspram profitabilnosti Centra. Kada bi takva ustanova djelovala i regionalno (što u aktualnim uvjetima nije moguće jer tako "normalan" pristup ni u jednom drugom području ne postoji) ona zbog skupoće opreme, osobito slijeđenja tehničkog napretka ne bi mogla funkcionirati. Što zagovornici "odvajanja" imaju u vidu? Državno odvjetništvo i policija uspjeli su se do sada oduprijeti takvim nastojanjima.

Izrijeком istaknuti razlog navedenih pokušaja leži u isticanju nepovjerenja. Kad je ustanova u kojoj se obavlja vještačenje organizacijski oblik Ministarstva unutarnjih poslova odnosno policije često se postavlja pitanje je li to primjereno odnosno može li takva pozicioniranost ustanove izazivati sumnju u vjerodostojnost iskaza službene osobe-zaposlenika? Izraz je to tradicionalnog nepovjerenja prema policiji i činjenice da policija upravo iz tog razloga u vezi s kaznenim postupkom može načelno poduzimati radnje koje imaju spoznajni, ali ne i dokazni karakter. Navedeno predstavlja i kumulaciju funkcija (spoznajnu i dokaznu) što još više naglašava istaknuto nepovjerenje.

Jesu li navedena strahovanja opravdana? Za vjerodostojnost iskaza vještaka u kaznenom postupku važnije pitanje jest – ima li osoba odgovarajuće znanje i vrstu odnosno stupanj obrazovanja nego što je to pitanje organizacijskog oblika i vrsta ustanova koje obavljaju vještačenje.

Kako bi istakli vjerodostojnost Ustanove o kojoj je riječ treba naglasiti i međunarodna nastojanja da se to područje uozbilji. Glede navedenog valja podsjetiti na standard ISO/IEC 17025 kojemu je svrha po utvrđenim procedurama razvijati kvalitetu. Tome u prilog služi mreža forenzičkih instituta (*The European Network of Forensic Science*) (Korajlić, 2012, s. 329).

6. VJERODOSTOJNOST ISKAZA VJEŠTAKA KAO NORMATIVNI POJAM

Mogu li se kriteriji vjerodostojnosti iskaza pa tako i vjerodostojnosti iskaza vještaka normativno izraziti? To je pitanje čiji se odgovor načelno temelji na logici i općim pravilima ljudskog mišljenja, ali s obzirom na to da Zakon o kaznenom postupku općenito govori o nekim

elementima koji služe formiranju vjerodostojnosti važno je za naše razmatranje analizirati upravo uporišne točke.

Pored općeg pristupa vjerodostojnosti iskaza vještaka nužno je istaknuti normativne odrednice. Na prvom je mjestu organizacijski položaj ustanove koja obavlja vještačenje. O tome Zakon o kaznenom postupku ne govori. Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili državno tijelo, takva vještačenja, osobito složenija, povjeravat će se, u pravilu, takvoj ustanovi ili tijelu. Ustanova, odnosno tijelo određuje jednog ili više stručnjaka koji će obaviti vještačenje.⁷ Hoće li takva ustanova biti smještena unutar tijela državne uprave ili će to biti trgovačko društvo to je irelevantno.⁸

Drugo pitanje jest kvalifikacija vještaka. O tome Zakon o kaznenom postupku govori tako da određuje da će se u zapisniku o vještačenju ili u pisanom nalazu i mišljenju naznačiti tko je obavio vještačenje te zanimanje, stručna sprema i specijalnost vještaka.⁹ Ono što je čudno u svemu tome jest obveza posteriornog konstatiranja kvalificiranosti. Propis je usmjeren više na identifikaciju vještaka nego na utvrđivanje njegove kompetentnosti. To otvara niz daljnjih pitanja

⁷ V. članak 309. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku.

⁸ Takvo stajalište dijeli i praksa Vrhovnog suda RH, V. I Kž 360/14-11

Isto tako, nije ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 2. ZKP/08. Balističko vještačenje provedeno po vještaku Centra za forenzička istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“, ravnateljstva policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, nije nezakonit dokaz, a time niti u odnosu na nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka nisu ostvareni uvjeti iz čl. 10. st. 2. toč. 4. ZKP/08. Prema čl. 311. st. 2. ZKP/08, okolnost da je balistički vještak dipl. ing. M. M. bio zaposlen u istom državnom tijelu – MUP-u RH kao i optuženik, ne predstavlja zakonski osnov za izdvajanje dokaza, već razlog za izuzeće vještaka s osnova možebitne pristranosti. Kako obrana tijekom postupka pred sudom prvog stupnja nije postavila zahtjev za izuzeće vještaka niti se sada u žalbi tvrdi da bi time bila ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08, to istaknuti žalbeni osnov očito nije ostvaren. Pri tome, nije nevažno reći da je optuženiku služba u MUP-u RH prestala s danom 13. lipnja 2013., a balističko vještačenje sačinjeno je nakon toga tj. koncem kolovoza 2013. godine, dakle u vrijeme kada više nisu bili zaposleni u istom državnom tijelu.

VSRH I Kž 178/14-4

Žalitelj također neosnovano tvrdi da zapisnici te nalazi i mišljenja kao i njihove dopune balističkog i biološkog vještačenja kao i vještačenja za kontaktne tragove predstavljaju nezakonite dokaze koja su provedena po vještaku Centru za kriminalistička vještačenja kao ustrojbene jedinice MUP-a, u konkretnoj situaciji podnositelja kaznene prijave. Naime, po odredbi članka 309. stavka 2. ZKP/08, ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili državno tijelo, takva vještačenja, osobito složenija, povjeravat će se, u pravilu, takvoj ustanovi ili tijelu, dok je stavkom 3. propisano da ako za koju vrstu vještačenja postoje kod suda stalno određeni vještaci, drugi se vještaci mogu odrediti samo ako postoji opasnost od odgode, ili ako su stalni vještaci spriječen, ili ako to zahtijevaju druge okolnosti. Kako je u konkretnom slučaju postojala opasnost od odgode, a vještačenje je provedeno u stručnoj ustanovi, to nisu osnovani žalbeni navodi okrivljenika da su prethodno citirani zapisnici, nalazi i mišljenja kao i njihove dopune vještačenja obavljani po Centru za kriminalistička vještačenja „I. V.“ dokazi pribavljeni na nezakonit način u smislu članka 10. stavak 2. točka 4. ZKP/08. Pritom treba napomenuti da prvostupanjski sud tijekom postupka ocjenjuje dokaznu snagu činjenica utvrđenih samim vještačenjem. Nisu osnovani ni žalbeni navodi okrivljenika kojima ističe da bi provođenjem vještačenja od strane Centra za kriminalistička vještačenja bila ugrožena neutralnost postupka pozivajući se na praksu Europskog suda za ljudska prava, jer nije postupljeno niti protivno odredbi članka 311. ZKP/08

⁹ V. članak 316. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku.

kao npr. kakva je sudbina vještačenja ako se utvrdi da zanimanje, stručna sprema i specijalnost nemaju nikakve poveznice s predmetom vještačenja. Vjerojatno praksa ima izlaz iz takvih situacija u slučajevima kada iskaz nije jasan, proturječan je s drugim dokazima i sl. No pouzdanje u navedeno je krajnje rizično s obzirom na to da suci i drugi sudionici u postupku ipak ne moraju biti takve intelektualne razine da navedeno uoče.

Kada sudionici postupka uoče razmatrani defekt na strani kvalificiranosti vještaka postavlja se pitanje daljnjeg postupka. Mora li takva osoba biti isključena iz daljnjeg postupanja osobito ako je ona stalni sudski vještak? Na postavljeno pitanje Zakon ne daje odgovor, ali obzirom na to da je vještak u pravilu zamjenjiv ne bi trebalo biti većih problema u njegovoj zamjeni. Daljnje pitanje koje slijedi iz prethodnog, a odnosi se na sudbinu takvog vještaka jest mora li se pokretati određena procedura da se on briše s liste vještaka ili da mu se ograniči vještačenje samo na određenu vrstu predmeta? O tome ne postoji normativno stajalište, ali bi se svakako trebalo obavijestiti predsjednika županijskog suda koji je takvu osobu imenovao stalnim sudskim vještakom da preispita svoju odluku. Sama činjenica da je neka osoba imenovana stalnim sudskim vještakom ne obvezuje sud da u slučaju sumnje takvu kvalificiranost preispituje.

Sljedeće pitanje odnosi se na potpisivanje nalaza i/ili mišljenja (Pavišić, 2013, s. 714). Ustanova odnosno državno tijelo dostavlja pisani nalaz i mišljenje potpisano od strane osoba koje su obavile vještačenje.¹⁰ S obzirom na to da ustanova odnosno državno tijelo dostavlja pisani nalaz i mišljenje mogu nastati problemi radi odnosa vještaka i čelnika. Nije za isključiti da se čelnik ustanove ne slaže s nalazom i/ili mišljenjem vještaka pa se postavlja pitanje mora li on unatoč svojem neslaganju takav nalaz i/ili mišljenje dostaviti tražitelju ili on to može odbiti. Nema sumnje da sama činjenica da je vještačenje obavljeno u ustanovi ili državnom tijelu može imati određenu „težinu“ bilo da isti uživaju određeni ugled bilo da su specijalizirani za određene poslove. Čelnik ustanove ili državnog tijela može i sam biti vještak za pitanja koja su u konkretnom slučaju predmet vještačenja ili može biti sasvim izvan toga područja, ali imati prigovore na nalaz i/ili mišljenje. Ako vještak i čelnik ustanove ili državnog tijela ne mogu riješiti nesuglasnost onda bi o tome trebalo izvijestiti nadležnog vještačenja. Vještak u takvim okolnostima ne može sam dostaviti nalaz i mišljenje nadležnom isto kao što ne bi bilo prihvatljivo da bez ozbiljnijih razloga čelnik ustanove ili državnog tijela spriječi dostavu tijelu koje je tražilo nalaz i/ili mišljenja vještaka. Izlaz, rješenje takve situacije Zakon o kaznenom postupku ne uređuje.

Zakon o kaznenom postupku ne daje odgovor na pitanje može li vještak, bez obzira je li zaposlenik ustanove ili državnog tijela ili je samo sudski vještak angažirati drugoga za obavljanje određenog ispitivanja, analitičkog ili sličnog procesa. To znači da jedna osoba obavi određenu analizu, a druga temeljem analize istakne mišljenje. Kod niza stručnih pitanja ustanove i državna tijela nemaju svu potrebnu tehničku podršku da bi obavile određeno ispitivanje i temeljem takvoga ispitivanja dale mišljenje. Stoga je pitanje mogu li oni sami angažirati treću osobu da istraži predmet ili da samo provede dio istraživanja temeljem kojeg bi se formirao ili cjeloviti nalaz ili mišljenje. Bilo bi nerazumno ustrajati da ustanove i državna tijela uvijek imaju svu potrebnu tehničku podršku. Isto tako je čudno da nema jasnog uporišta da u složenijim slučajevima tijelo ovlašteno na određivanje vještačenja u tu svrhu odredi više različitih subjekata (ustanovu), a ne samo jednu¹¹.

10 V. članak 315. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku.

11 Navedeno stajalište slijedi iz gramatičkog tumačenja članka 309. stavak 2.

Nije prihvatljivo i svakako bi utjecalo na vjerodostojnost iskaza vještaka kada bi on sam bez izričitog naloga ovlaštenika za određivanje vještaka angažirao treću osobu bez obzira kakve stručne kvalitete takva osoba imala. Razlozi za izuzeće stručne osobe kao vještaka taksativno su nabrojani u članku 311.¹² Među tim razlozima za predmetno je razmatranje signifikantan stavak 2. Razlog za izuzeće vještaka postoji i u svezi s osobom koja je zajedno s tužiteljem, okrivljenikom ili oštećenikom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istoga poslodavca. Kada su počinitelji djela policijski službenici ili zaposlenici Ministarstva otvara se pitanje mogu li vještaci, zaposlenici Centra koji je organizacijska jedinica Ministarstva, vještačiti takav predmet? Držimo da je ispravna sudska praksa koja isključuje mogućnost vještačenja kad je okrivljenik zaposlenik Centra, ali ne i bilo koje druge organizacijske jedinice unutar Ministarstva.

7. POREDBENI PRIKAZ

Poredbeni prikaz propisa koji uređuju pitanja korištenja stručnih osoba u istraživanju i dokazivanju kaznenih djela na poredbenom planu obuhvaća propise zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, Italije, Ruske Federacije i SR Njemačke.

a) Bosna i Hercegovina

Propisi o korištenju stručnih osoba u otkrivanju i dokazivanju kaznenih djela sadržani su u Zakonu o krivičnom postupku BiH i vrlo su slični analiziranim propisima Republike Hrvatske. Zakon razlikuje vještake i stručna lica¹³. Vještačenje određuje navedeni Zakon dok takvog određenja nema za stručnu pomoć.¹⁴

Ono što izaziva određene prijepore je propis članka 99. stavka 2.¹⁵ Je li navedeni propis nužan odnosno može li on izazvati određene sumnje kad se radi otklanjanja određene sumnje koriste drugi vještaci? Možemo li temeljem takvog propisa zaključiti da vještak nikada ne može dati samo nalaz? Radi izbjegavanja dvojbi bilo bi nužno to pitanje jasnije odrediti.

Korištenje ustanove za stručna vještačenja propisano je u članku 102. Ono što valja naglasiti u tom smislu odnosi se na nefavoriziranje stručne ustanove u slučajevima složenijih vještačenja. To je pitanje o kojem stručna javnost ima određenije stajalište (v. Bubalović i Pivić, s. 287).

---

12 Taj članak glasi: (1) Za vještaka se ne može uzeti osoba koja ne može biti ispitana kao svjedok ili osoba koja je oslobođena dužnosti svjedočenja, a ni osoba prema kojoj je kazneno djelo počinjeno, a ako je uzeta, njezin nalaz i mišljenje ne mogu se upotrijebiti kao dokaz u postupku. (2) Razlog za izuzeće vještaka postoji i u svezi s osobom koja je zajedno s tužiteljem, okrivljenikom ili oštećenikom zaposlena u istom državnom tijelu ili kod istoga poslodavca. (3) Za vještaka se, u pravilu, neće uzeti osoba koja je ispitana kao svjedok.

13 V. članak 94. ZKP BiH

14 V. članak 95. ZKP BiH.

15 Prilikom davanja nalaza i mišljenja o predmetu koji se pregleda, vještak će se oslanjati na dokaze na koje su mu ukazale ovlaštene službene osobe, Tužitelj ili Sud. Vještak može svjedočiti samo o činjenicama koje proizlaze iz njegovog neposrednog saznanja, osim ako se prilikom pripreme svog nalaza i mišljenja nije koristio informacijama na koje bi se opravdano oslanjali ostali stručnjaci iste struke.

b) Italija

Razmatranju normativnog stanja u Italiji dat će se veći prostor jer su njezina rješenja u nekim dijelovima bitno različita od hrvatskih i stanja u Bosni i Hercegovini.

Prije svega valja upozoriti na uređenje, nabranje pitanja koja ne mogu biti predmetom vještačenja.¹⁶

Važan prostor i u odnosu na naše stanje posebna je zanimljivost mogućnost imenovanja tehničkog savjetnika (*consulente tecnico*).¹⁷ Odredivši vještačenje (*perizia*), državni odvjetnik i privatne stranke imaju pravo imenovati vlastite tehničke savjetnike u broju, za svaku stranu, ne većem od broja vještaka. Privatne stranke, u slučajevima i pod okolnostima predviđenim Zakonom o državnoj skrbi za zastupanje siromašnih osoba, imaju pravo na pomoć tehničkog savjetnika na trošak države.

Tehnički savjetnici mogu prisustvovati povjeravanju zadaće vještaku i postavljati sucu zahtjeve, razmatranja i primjedbe koje se unose u zapisnik. Oni mogu sudjelovati u radnjama vještačenja predlažući vještaku posebna istraživanja i formulirajući razmatranja i primjedbe koje će biti provedene u izvješće.

Ako su imenovani nakon okončanja radnji vještačenja, tehnički savjetnici mogu ispitivati izvješća i zatražiti od suda da budu ovlaštene ispitivati osobu, stvar i mjesto predmeta vještačenja.

Imenovanja tehničkih savjetnika i obavljanje njihovih radnji ne može odgoditi izvršenje vještačenja i ostalih postupovnih radnji.

Tehničko savjetovanje izvan slučajeva vještačenja¹⁸ odnosi se na situacije kad vještačenje nije bilo određeno. Svaka stranka može imenovati u broju ne većem od dva, vlastite tehničke savjetnike. Sudac na zahtjev branitelja, može dopustiti tehničkom savjetniku privatne stranke da ispita sekvstrirane stvari na mjestu na kojemu se nalaze, da obavi pregled odnosno da ispita predmet provjere u kojoj savjetnik nije sudjelovao. Prije provedbe kaznenog progona odobrenje daje državni odvjetnik na zahtjev branitelja. Pravosudna vlast određuje potrebne mjere za zaštitu izvornog stanja stvari i mjesta, kao i nepovredivost osoba.

Tehničke savjetnike posebne vrste može imenovati državni odvjetnik kada provodi provjere, snimanja, signaletičke radnje, fotografiranje i druge tehničke radnje za koje je potrebna posebna stručnost.¹⁹ Oni ne mogu odbiti povjerene im zadaće. Savjetnik može biti ovlašten od strane državnog odvjetnika da bude nazočan pojedinim istražnim radnjama.

Osobitost talijanskog sustava je i nazočnost neponovljivim tehničkim provjerama.

Kad se provjere predviđene u čl. 359. odnose na osobe, predmete ili mjesto čije je stanje podložno promjenama, državni odvjetnik obavješćuje, bez odgađanja, osobu koja je podvrgnuta istraživanjima, osobu oštećenu kaznenim djelom i branitelja o danu, satu i mjestu utvrđenom za davanje naloga i mogućnosti imenovanja tehničkih savjetnika. Imenovani branitelj te tako

---

16 Osim onoga što je predviđeno u svrhu izricanja kazne ili mjere sigurnosti nisu dopuštena vještačenja radi utvrđivanja sklonosti ili profesionalnosti činjenja kaznenog djela, sklonosti delinkviranja, karakteru i osobnosti optuženika i općenito psihičkih značajki neovisnih od patoloških uzroka.

17 V. članak 225. talijanskog ZKP-a.

18 V. članak 233. talijanskog ZKP-a.

19 V. članak 359. talijanskog ZKP-a.

đer tehnički savjetnici imaju pravo biti nazočni kod dodjele naloga, sudjelovati u provjerama te izložiti opažanja i pridržaje.

c) Ruska Federacija

U određenju normativnih pojmova Zakonik određuje pojmove „vještak“ (*эксперт*)²⁰ i „stručnjak“ (*специалист*).²¹ Kao što proizlazi iz određenja, uloge vještaka i stručnjaka se djelomično preklapaju, a posebno začuđuje jedno od prava stručnjaka iz članka 58. stavka 4. prema kojemu on može podnositi žalbe na radnje (neradnje) i odluke istražitelja, isljednika, javnoga tužitelja i suda koje ograničavaju njegova prava.

Iskaz vještaka i stručnjaka je dokaz u kaznenom postupku što je izričito propisano člankom 74. Zakonika.

U Zakoniku je zanimljivo razlikovanje između pojmova zaključak i iskaz vještaka i stručnjaka. Zaključak je vještaka sadržaj ispitivanja i zaključci po pitanjima postavljenim vještaku od strane osobe koja vodi postupanje po kaznenomu predmetu ili strankama podnesen u pisanomu obliku. Iskazi su vještaka podaci izjavljeni na ispitivanju provedenom nakon primitka njegova zaključka s ciljem razjašnjenja i pojašnjenja danoga zaključka u skladu sa zahtjevima članaka 205 i 282 Zakonika. Zaključak je stručnjaka mišljenje podneseno u pisanomu obliku na pitanja postavljena stručnjaku od stranaka. Iskazi su stručnjaka podaci izjavljeni na ispitivanju o okolnostima za koje su potrebna stručna znanja, kao i razjašnjenje svojega mišljenja u skladu sa zahtjevima članaka 53, 168 i 271 Zakonika.²²

U odnosu na stručnjake značajne ovlasti imaju i isljednici. Ispjednik ima pravo pozvati na sudjelovanje u istražnoj radnji stručnjaka.²³ Prije početka istražne radnje u kojoj sudjeluje stručnjak, isljednik utvrđuje njegovu stručnost, razjašnjava njegov odnos prema osumnjičeniku, okrivljeniku i žrtvi, objašnjava stručnjaku njegova prava i odgovornosti predviđene člankom 58. Zakonika.²⁴

d) SR Njemačka

Položaj stručne osobe (*Gutachter*) u kaznenom postupku uređen je u poglavlju zajedno sa očevidom (Burghard i sur., 1996, s. 135. i 263.)

U odabiru stručnih osoba valja polaziti od liste stalnih sudskih vještaka. Izuzeće se može tražiti iz istih razloga kao i za suca. Ono što je specifičnost, kao razlog za izuzeće vještaka ne može se navesti okolnost da je vještak saslušan kao svjedok.²⁵ Kada je vještak službena osoba što zaposlenici BKA

---

20 Članak 57. ZKP RF-a glasi: Vještak jest osoba koja posjeduje stručna znanja i određena je na način ustanovljen ovim Zakonikom za provođenje sudskoga vještačenja i davanje zaključka.

21 Članak 58. ZKP RF-a glasi: Stručnjak je osoba koja posjeduje stručna znanja i pozvana je sudjelovati u postupovnim radnjama na način određen ovim Zakonikom radi pomoći u otkrivanju, osiguravanju i izuzimanju predmeta i dokumenata, primjeni tehničkih sredstava u ispitivanju materijala kaznenoga predmeta, postavljanju pitanja vještaku, kao i za objašnjenje strankama i sudu pitanja koja ulaze u njegovu profesionalnu stručnost.

22 Članak 80. ZKP RF-a.

23 Članak 164. stavak 5. ZKP RF-a.

24 Članak 168. ZKP RF-a.

25 Par. 74. njemačkog ZKP-a.

i ostalih pokrajinskih kriminalističkih ureda jesu, za njih važe propisi koji uređuju položaj državnih službenika.²⁶ Zakon ima široku listu vještačenja koja posebno, barem načelno uređuje (Möllers, 2001, s. 890). To su: tjelesni pregled osumnjičenog, uzimanje uzorka za DNA analizu, uzimanje uzorka krvi i urina, pregled i obdukcija leša, pregled i obdukcija novorođenčeta, pregled i analiza novca i znakova za vrijednosti. Posebna je pozornost dana obdukciji. Nju moraju obavljati dva liječnika koja moraju u svojim radnjama otvarati određene dijelove tijela i utvrđivati promjene.

Kada očevid obavlja sudac i poziva stručne osobe, osumnjičeni može tražiti da na očevid dođu i stručne osobe koje on predloži, a ako sudac takav zahtjev odbije osumnjičeni ih može pozvati sam. Stručnim osobama koje odredi osumnjičenik dopušteno je prisustvovanje na očevidu i potrebnim istragama ako njihovo prisustvovanje ne sprječava rad vještaka koje je odredio sudac. Službe koje se bave kriminalističkim ispitivanjem i vještačenjem organizacijski su smještene u Saveznom i zemaljskim kriminalističkim uredima (Kube, Storzer i Timm, 1994, str. 25-29.)

8. NOVIJA NASTOJANJA AFIRMACIJE POLICIJE U KAZNENOM POSTUPKU

Jedno trajno nepovjerenje prema policiji osobina je našega prostora. Ako situaciju naspram istaknutog sagledamo na poredbenom planu onda je zamjetna raznolikost. Od Velike Britanije koja navedeno nepovjerenje ne zamjećuje do država postkomunističkog prostora koje s ulogom policije u kaznenom postupku imaju negativna iskustva.

Kao što je istaknuto pod 5. prostor bivše Države izražava sumnju u vjerodostojnost vještačenja ako se ono obavlja u ustanovama koje su smještene u sklopu policije. Pri tome nije jasno je li oštrica nezadovoljstva usmjerena na kumulaciju funkcija policije ili na činjenicu da policija unutar prethodnog kaznenog postupka može imati samo neformalnu ulogu.

Novija nastojanja u području prethodnoga postupka gledajući razinu Europske unije idu drugim smjerom. To je osobito vidljivo u pojačavaju mogućnosti policije u ispitivanju osumnjičenika.

Direktiva 2013/48/EU nalaže prenošenje članka 2. stavaka 1. i 3. u pravni sustav pojedine države. Prema članku 2. stavku 1. Direktiva se primjenjuje na osumnjičenike ili optužene osobe u kaznenom postupku od trenutka kada su im nadležna tijela, bilo putem službene obavijesti, bilo na drugi način (ne mora se raditi o formalnom aktu nadležnog tijela), ukazala na to da su osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela, neovisno o tome je li im je oduzeta sloboda. Sukladno članku 2. stavku 3. Direktive, ista se primjenjuje i na osobe koje nisu osumnjičeni ili optužene osobe, a „koje tijekom ispitivanja policije ili drugog tijela odgovornog za provedbu zakona, postanu osumnjičenicima ili optuženim osobama“.

Navedena Direktiva jača položaj osumnjičenika, ali potencijalno i policije. Ona s druge strane racionalizira i ubrzava postupak ne dovodeći u pitanje specifičnosti policije u kaznenom postupku i eventualne sumnje koje prema njoj povijesno postoje.

ZAKLJUČAK

Predmetno istraživanje imalo je za cilj istražiti faktore koji utječu na vjerodostojnost iskaza vještaka u kaznenom postupku osobito imajući osobito u vidu sumnje koje može izazivati pozicioniranost najjače ustanove koja se bavi vještačenjem u policiji s jedne strane i nastojanja da

---

26 Par. 76. stavak 3. njemačkog ZKP-a.

se pribavljanje nekih dokaza, koji su u nas tradicionalno povjereni državnom odvjetniku i sudu, prepusti policiji.

Vještak kao osoba određene struke na jednoj strani i policijski službenik imaju na polaznoj razini različite "alate" kojima obavljaju svoju društvenu ulogu.

Iz naprijed navedenih razloga ne bi trebalo biti bitno je li ustanova koja obavlja kriminalistička ispitivanja i vještačenja organizacijski oblik MUP-a ili je izvan njega.

Važnije od navedenih pitanja odnosi se na kvalitetu znanja onih koji obavljaju pojedina kriminalistička ispitivanja i vještačenja odnosno ta znanja bi na polaznoj razini trebala biti potvrđena s određenom naobrazbom.

Poredbeno istraživanje četiri normativna ustroja od kojih su dva (talijanski i Ruske Federacije) konceptijski udaljeni od hrvatskog i Bosne i Hercegovine otkrivaju osobite različitosti glede položaja načela kontradiktornosti pri korištenju stručnih osoba. Talijanski naglašeno, a Ruske Federacije u blažem smislu to dopuštaju. Takav pristup izbija i posljednji argument onih koji tvrde da smještaj ustanove koja obavlja vještačenje načelno izaziva sumnju u vjerodostojnost takvog dokaza.

Analiza recentnih odluka EU o dopuštanju provođenja policiji dokazne radnje ispitivanja osumnjičenika također navodi na zaključak da su prigovori o organizacijskom položaju ustanova za kriminalističko ispitivanje i vještačenje koje su smještene u Ministarstvu unutarnjih poslova neumjesne.

Literatura:

- Bayer, V. (1972). *Jugoslavensko krivično procesno pravo*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bubalović, T. i Pivić, N., (2016.). *Krivično procesno pravo*, (opći dio). Zenica: Pravni fakultet Zenica.
- Burghard, W. i sur. (1996). *Kriminalistik Lexikon* u. a., 3. Aufl. Heidelberg: Kriminalistik Verlag.
- Karas, Ž. (2015). Kriminalistički značaj pribavljanja osumnjičenikovog iskaza prije početka kaznenog postupka. *Policija i sigurnost*, MUP RH, 101-120.
- Korajlić, N. (2012). *Istraživanje krivičnih djela*. Sarajevo. Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu.
- Kube, E., Storzer, H. U. i Timm, K. J. (1994). *Kriminalistik*, Band I. Boorberg, Stuttgart, München, Hannover, Berlin, Weimar.
- Marković, T. (1971). Kriminalistička ekspertiza. *Jugoslavenska revija za kriminologiju i krivično pravo*, br. 4.
- Möllers, Martin H. W. (2001). *Wörterbuch der Polizei*. München: C. H. Beck Verlag.
- Pavišić, B. (2013). *Komentar Zakona o kaznenom postupku*, Drugo izdanje. Rijeka: Dušević&Kršovnik.
- Pavišić, B. (redaktor); Insolera, G. (pregovor); Giostra, G. (uvod) (2002). *Talijanski kazneni postupak*. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Biblioteka Zavoda za kaznene znanosti Mošćenice.

- Pavišić, B. i sur. (2014). *Kazneno postupovno pravo*. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- Pavišić, B., (ur.) i Parenta, I., (prev.) (2015). *Zakonik o kaznenom postupku Ruske Federacije s kratkim bilješkama i komentarima*. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Biblioteka Zavoda za kaznene znanosti Mošćenice.
- Pavišić, B., Modly, D. i Veić, P. (2006). *Kriminalistika*, Knjiga prva. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Pravilnik o stalnim sudskim vještacima, *Narodne novine Republike Hrvatske*, 38/2014 (2014).
- Pürner, S., Marković, D. S. (ur.) i Avdić, E. (prev.) (2011). *Zakon o krivičnom postupku Savezne Republike Njemačke*. Sarajevo: University press - Magistrat Sarajevo.
- Stelfox, P. (2009). *Criminal Investigation: An introduction to principles and practice*. Cullompton: Willan Publishing.
- Zakon o kaznenom postupku, *Narodne novine Republike Hrvatske*, 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014 (2014).
- Zakon o krivičnom postupku BiH, *Službeni glasnik Bosne i Hercegovine*, 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13 (2013).
- Zakon o sudovima, *Narodne novine Republike Hrvatske*, 28/2013, 33/2015, 82/2015 (2015).

SOME FACTORS WHICH INFLUENCE THE CREDIBILITY OF EXPERT'S TESTIMONY

Review Paper

Abstract

Paper inspiration and research problems: Long time of professional monitoring of experts' participation in criminal proceedings.

Aims of the paper (scientific and / or social): Concerned paper had the goal of investigating only some factors which influence on the credibility of experts' testimony in a criminal proceedings, especially bearing in mind, on the one hand, the doubts that can be induced by the position of the strongest institution that deals with examination in police, and on the other hand, the endeavor of obtaining of some evidence, which are traditionally entrusted to the Attorney General and the court, to the police.

Methodology / Design: In the paper, among others, the legal dogmatic, historical, analytical and comparative method had been used.

Research / paper limitations: Lack of empirical research about the importance of the experts' testimony as evidence in criminal proceedings.

Results / Findings: 1. In the Republic of Croatia the normative structure for the persons' suitability for an expert doesn't provide the "educational" profile as qualification. 2. Jurisprudence is carefully monitoring the susceptibility of experts' testimony within the Ministry of Internal Affairs when the accused is the employee of that Ministry. 3. EU newer efforts emphasize the position of the police in criminal proceedings which is in disharmony with the jurisprudence detailed in point 2.

General conclusion: The normative structure should clearly prescribe the educational profile for an expert and determine when a specific person is inadequate for examination and when it is just susceptible.

Research / paper justifiability: Experts' testimony is important evidence which is burdened with the considered problems so it justifies the research.

Keywords: evidence, examination, criminal investigation, police.

Podaci o autoru

Petar Veić, redovni profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i predstojnik Katedre Kaznenog postupovnog prava na pomenutom Fakultetu. Na sveučilišnom studiju izvodi predmete: kazneno postupovno pravo, kriminalistika i prekršajno pravo. Na poslijediplomskom specijalističkom studiju Kriminalističko istraživanje Sveučilišta u Rijeci izvodi nastavne predmete: taktika otkrivanja i dokazivanja kaznenih djela, otkrivanje i dokazivanje u prekršajnom postupku te privatna istraživanja. Autor brojnih naučnih radova i publikacija.

E-mail: pveic@net.hr